

St.prp. nr. 54

(2003–2004)

Om investeringar i Forsvaret

*Tilråding frå Forsvarsdepartementet av 23. april 2004,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Bondevik II)*

1 Innleiing

I denne proposisjonen legg Regjeringa fram forslag om godkjenning av eit nytt investeringsprosjekt. Dei styrande dokumenta for innhaldet i denne proposisjonen er *St.prp. nr. 45 (2000–2001) Omlegging av Forsvaret i perioden 2002–2005* og *St.prp. nr. 42 (2003–2004) Den vidare moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005–2008*. Utgangspunktet for godkjenning av investeringsprosjekta i Forsvaret er budsjettproposisjonen. Denne investeringsproposisjonen er eit supplement til budsjettproposisjonen.

1.1 Innhald

Proposisjonen har følgjande innhald:

- Godkjenning av eit nytt materiellprosjekt: *Taktisk Data Link 16 (LINK-16)*.
- Bygginga av nye fregattar og utviklinga av nye sjømålsmissilar.
- Informasjonssaker: Følgjande saker vert til informasjon lagt fram for Stortinget: *Nye fregattar – status for prosjektet sitt «risikobilete» og nedjustering av kostnadsramma for panserbekjemplingsvåpen middels rekkevidde*.

2 Godkjenning av nytt materiellprosjekt (kapittel 1760)

2.1 Kjøp av Taktisk Data Link-16 (LINK-16)

Forsvaret er i ferd med å innrette seg mot å bli eit nettverksbasert forsvar på line med våre nærmaste allierte i NATO. For å sikre interoperabilitet med våre allierte og for å følgje utviklinga innanfor transformasjonen av NATO, er det naudsynt å skaffe seg LINK-16 til overføring av eit felles situasjonsbilete mellom Forsvaret sine taktiske einingar, og mellom nasjonale og allierte einingar. Eit felles situasjonsbilete vil gje ein raskare avgjerdsprosess, der avgjerdene er baserte på felles forståing av den aktuelle situasjonen. Dette er føremonar som ikkje berre vil gjelde for det nasjonale forsvaret, men òg for norske styrkar som opererer saman med allierte styrkar i internasjonale operasjonar.

Prosjektet vart første gong omtala i St.prp. nr. 1 (2002–2003), under prosjekt i konsept-, definisjons- eller utviklingsfasen. Her vert både formålet og målet for prosjektet presentert. Det vart, av om-syn til tidsplanen for bygginga av dei nye fregattane og den alt vedtekne modifiseringa av F-16 jagarflya, fremja to delprosjekt for å skaffe til vege LINK-16 til desse plattformene. Desse prosjekta

vart godkjende av Stortinget gjennom å auke kostnadsramma for fregattprosjektet og oppgraderingsprosjektet for F-16, ref. Innst. S. nr. 225 (2002–2003), jf. St.prp. nr. 50 (2002–2003). Vidare inngår LINK-16 i prosjektet for dei nye Skjold-klasse MTB'ane, som Stortinget godkjende gjennom handsaminga av Innst. S. nr. 11 (2003–2004), jf. St.prp. nr. 82 (2002–2003). I St.prp. nr. 1 (2003–2004) informerte departementet om at hovudprosjektet vil verte lagt fram for Stortinget så snart den naudsynte avgjerdsdokumentasjonen er utarbeidd og har vore til ekstern kvalitetssikring.

Prosjektet vil skaffe til vege LINK-16 til dei resterande jagarflya og luftvernsystemet NASAMS. Hærens kommandoplassar og den foreslåtte IS-TAR-kapasiteten vil verte knytte til LINK-16-nettverket ved at dei får mobile kommunikasjonsmodular, som kan nyttast både nasjonalt og internasjonalt. Kommunikasjonsmodulane kan òg nyttast til å understøtte styrkebidrag frå andre forsvarsgreiner i internasjonale operasjonar. I tillegg må ein skaffe seg naudsynt bakkeutstyr, utdannings- og treningsmateriell og logistikkstøtte.

For å etablere LINK-16-kapasitet, er det naudsynt med mindre organisatoriske endringar innanfor den eksisterande organisasjonen i Forsvaret. I tillegg vil det verte etablert eit øvingsområde for LINK-16 utanfor Ørlandet, der ein kan trene på nettverksbaserte operasjonar, også i samarbeid med allierte styrkar. Noreg vil på denne måten kunne tilby ein øvingskapasitet som er etterspurt i NATO.

Prosjektet har vore kvalitetssikra eksternt. Dei største utfordringane i prosjektet er knytte til integrasjon av LINK-16 til dei eksisterande kommando- og kommunikasjonssystema. Det er elles tryggleik knytte til sjølve LINK-16-terminalane, då desse er skaffa direkte frå amerikanske styresmakter.

Som følge av ein viss risiko i prosjektet, er det etablert ei kuttliste.

Det vil bli kravd gjenkjøp i hendhald til gjeldande retningslinjer for etablering og gjennomføring av gjenkjøp ved Forsvarets kjøp frå utanlandske leverandørar.

Kostnadsramma for prosjektet på post 45, er 934,4 mill. kroner. Gjennomføringskostnadene på post 01, er 98 mill. kroner. Kostnader knytte til eigedom, bygg og anlegg (EBA) på kapittel 1710, post 47, er på 13,6 mill. kroner. Totalprosjektet si kostnadsramme er 1 046 mill. kroner.

3 Bygginga av nye fregattar og utviklinga av nye sjømålsmissilar

Nytt sjømålsmissil (NSM) er eit utviklingsprosjekt som vart etablert på midten av 1990-talet med forventta avslutning i 2000, jf. St.prp. nr. 1 (1994–95). Bakgrunnen var behovet for å utvikle nye sjømålsmissilar til m.a. dei nye fregattane og dei nye MTB'ane. Det er Kongsberg Defence & Aerospace (KDA) som står for utviklinga på grunnlag av ein fastpriskontrakt frå 1997. Ferdigstillinga av utviklingsprosjektet er vorte forseinka fleire gonger. Den gjeldande planen for ferdigstilling er slutten av 2005, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Det har vore ein føresetnad at det skulle leggjast fram eit nytt prosjekt for sjølv nyskaffinga av missilsystemet, samstundes med avslutninga av utviklingsprosjektet. Som omtala i St.prp. nr. 1 (2003–2004) er det enno ikkje tilstrekkeleg grunnlag til å ta stilling til eit nyskaffingsprosjekt. Det vil verte lagt fram for Stortinget når avgjerdsgrunnlaget er tilfredsstillande.

Prosjektet med å skaffe til vege missilsystemet vil omfatte alle leveransar, dvs. produksjonsførebuingar, leveransar av skipsfast utstyr, testmissilar, serieproduksjonen m.v. Dermed er både fregattprosjektet og MTB-prosjektet avhengig av leveransar som høyrer til missilsystemprosjektet.

På grunn av forseinkingane i utviklingsprosjektet NSM, og at nyskaffingsprosjektet ikkje enno er starta, må ein imøtekomme spesielle behov i det pågåande fregattprosjektet.

I samsvar med byggekontrakten med det spanske verftet frå 2000, skal Forsvaret for eiga rekning og risiko sørge for at verftet under bygginga får *rettidig* tilgang på skipsfast utstyr, dokumentasjon m.v., som vil gjere fartøya i stand til å bruke NSM. Forsvaret har difor innhenta eit pristilbod på ein kontrakt med KDA, ein *overgangsfase*, som kan sikre Forsvaret si evne til å oppfylle leveranseforpliktingane i fregattprosjektet. Tilbodet medrekna pris er berre eit utgangspunkt og er gjenstand for vidare forhandlingar. Ved ei seinare framlegging av eit heilt nyskaffingsprosjekt for NSM, vil utgiftene til overgangsfasen verte lagt inn som del av kostnadsramma. I det pågåande *utviklingsprosjektet* NSM er det lagt til grunn at det kan verte aktuelt å starte opp førebuande tiltak i nyskaffingsfasen, før sjølve hovudkontrakten. Dette skal gjerast for å gje ein smidig overgang til serieproduksjon for å halde nede kostnader og risiko. Overgangsfasen er eit risikoreduserande tiltak i denne samanhengen.

Følgjande føresetnader skal leggjast til grunn for ei overgangsfase: Berre strengt vurdert naud-

synte tiltak for å oppfylle norske kontraktsforpliktingar i fregattprosjektet skal gjennomførast før nyskaffingsfasen. Vidare vil Forsvaret i høgst mogeleg grad verte skjerma for den risikoen som er oppstått ved forseinkingane i utviklinga av NSM og for den risikoen som kan oppstå ved avvik frå planen for den attståande delen av denne utviklingsfasen.

Forsvarsdepartementet vil sjå til at Forsvaret set i verk dei naudsynte risikoreduserande tiltaka. Ved eit tilfredsstillande forhandlingsresultat tek Regjeringa sikte på at Forsvaret, i løpet av året og innan gjeldande økonomiske rammer og løyvingar, inngår ein overgangskontrakt som sikrar Forsvaret si evne til å møte sine forpliktingar i fregattprosjektet.

På denne bakgrunnen legg Forsvarsdepartementet fram forslag til fullmaktsvedtak til å inngå kontraktar som sikrar evna til å oppfylle Forsvaret sine forpliktingar i fregattprosjektet med omsyn til leveransar knytta til overflatemissilssystem (romertallsvedtak II). Som nemnt vil berre strengt naudsynte tiltak for å oppfylle norske kontraktsforpliktingar i fregattnyskaffinga gjennomførast før sjølve nyskaffingsfasen. Ein eventuell framtidig serienyskaffing av NSM vil verte lagt fram for Stortinget til handsaming på vanleg måte, og utbetalingane til overgangskontrakt vil då verte innarbeidd i den samla kostnadsramma for eit slikt prosjekt.

4 Informasjonssaker (kapittel 1760)

4.1 Prosjekt 5036 Panserbekjemping – middels rekkevidde – Nedjustering av kostnadsramma

Prosjektet vart godkjent av Stortinget ved handsaminga av Innst. S. nr 7 (2001–2002), jf. St.prp. nr. 1 (2001–2002).

Panserbekjemping – middels rekkevidde – er eit supplement til dei eksisterande våpensystema som har både kort og lang rekkevidde. Prosjektet skal innan 2007 skaffe til vege panserbekjempingsvåpen, med naudsynt logistikk, tilleggsutrusting, ammunisjon og utdannings- og treningssystem. Kontrakten vart inngått ultimo 2003 med ein lågare kostnad enn forventet. Kostnadsramma er difor nedjustert frå 1260 til 922 mill. kroner, på post 45. Dette er innarbeidd i dei økonomiske utrekningane som ligg til grunn for St.prp. nr. 42 (2003–2004).

Gjennomføring av prosjektet og kostnader til EBA utgjer 22 mill. kroner. Totalprosjektet si kostnadsramma er 944 mill. kroner.

4.2 Prosjekt 6088 Nye fregattar – Status for prosjektet sitt «risikobilete»

Prosjektet vart vedteke ved Stortinget si handsaming av Innst. S. nr. 207 (1998–99), jf. St.prp. nr. 65 (1998–99), med ei økonomisk ramme på 12 240 mill. kroner. Ved Stortinget si handsaming av Innst. S. nr. 192 (1999–2000), jf. St.prp. nr. 48 (1999–2000), vart prosjektet si økonomiske ramme justert til 14 066 mill. kroner. Denne justeringa inneheldt korrigeringar på grunn av endra valutakursar og faktisk priseskalering samt at ein frå dette tidspunktet òg tok med i kostnadsramma gjennomføringskostnadene for prosjektet. Omfanget til prosjektet er sidan, ved Stortinget si handsaming av Innst. S. nr. 225 (2002–2003), jf. St.prp. nr. 50 (2002–2003), utvida til òg å omfatte integrasjon og installasjon av *Taktisk Data Link-16 (LINK-16)*. Justert kostnadsramme i 2004-verdi, medrekna LINK-16 og gjennomføringskostnader, er på 16 083 mill. kroner. Bortsett frå rammeaukinga knytt til integrasjon og installasjon av LINK-16, har kostnadsramma for prosjektet ikkje hatt nokon reell auking.

I samsvar med retningslinene frå Finansdepartementet om ekstern kvalitetssikring i samband med store statlege investeringar, gjennomførde Forsvarsdepartementet hausten 1999, ved hjelp av Holte Prosjekt, ei uavhengig risikoanalyse av prosjektet. På same måten gjennomførde Forsvaret ei sjølvstendig analyse og ei supplerande analyse ved hjelp av Det Norske Veritas. Dei overordna konklusjonane frå analysane vart presenterte som ein integrert del av St.prp. nr. 48 (1999–2000). I tillegg oversendte Forsvarsdepartementet rapportane frå dei to nemnde eksterne analysane til Forsvarskomiteen. Holte Prosjekt sin analyse konkluderte i hovudtrekk med at det knytter seg betydeleg risiko til fregattprosjektet og at det difor er behov for ein betydeleg risikoavsetning. I samband med handsaminga av Innst. S. nr. 192 (1999–2000) slutta Stortinget seg til forslaget frå Regjeringa med omsyn til prosjektovmfang og kostnadsramme.

Forsvaret har, i samsvar med tilrådingane i Holte Prosjekt sin rapport, og i den grad det har vore mogeleg, sett i verk dei tilrådde tiltaka. Vidare har Forsvaret, som ein del av prosjektorganisasjonen for fregattprosjektet, oppretta eit eige element og ein tilhøyrande prosess for jamt å kunne evaluere risikobiletet i prosjektet og for å identifisere, implementere og følgje opp endå fleire risikoreduserande tiltak.

Som eit supplement til Forsvaret sine regulære risikoanalysar og, sett i lys av den store omstillinga som Forsvaret for tida gjennomgår, valde For-

svarsdepartementet, i samråd med Finansdepartementet, hausten 2003 å setje i verk ei ekstern gjennomgang av fregattprosjektet. Gjennomgangen har vore retta mot utvalde område i prosjektet og er utført i regi av Metier Scandinavia AS.

Metier Scandinavia AS kom 26. januar 2004 med ein førebels rapport frå første fase i gjennomgangen – ein studie av status når det gjeld prosjektdokumentasjon og innleiande risikoanalyse basert på Forsvaret sin eigen risikodatabase. Den førebels rapporten frå fase 2 – kvalitativ og kvantitativ risikoanalyse – vart lagt fram 25. februar 2004. Den overordna konklusjonen som vert trekt i desse førebels rapportane er at risikobiletet stort sett er uendra sett i høve til det som kom fram i rapporten frå Holte Prosjekt sin analyse i januar 2000. Det er

behov for ei grundig gjennomgang av alle aspekt i saka før ein kan trekkje endelege konklusjonar, og før ein kan ta stilling til eventuelle ekstra risikoreducerande tiltak. Forsvarsdepartementet tek sikte på å kome tilbake til saka i St.prp. nr. 1 til hausten.

Forsvarsdepartementet

tilrår:

At Dykkar Majestet godkjenner og skriv under eit framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om investeringar i Forsvaret.

Vi HARALD, Noregs Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjere vedtak om investeringar i Forsvaret i samsvar med eit vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om investeringar i Forsvaret

I

Stortinget samtykkjer i at Forsvarsdepartementet får fullmakt til å starte opp nyskaffingsfasen av prosjekt som omtalt i pkt. 2 i denne proposisjon. Utbetalingar for 2004 skal haldast innanfor løyvingane gjeve i 2004 under kapittel 1760 Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg.

II

Forsvarsdepartementet får fullmakt til å inngå kontraktar som er naudsamte for å sikre evna til å oppfylle Forsvaret sine forpliktingar i fregattprosjektet med omsyn til leveransar knytte til overflatemissilsystem, som omtala i pkt. 3 i denne proposisjon. Utbetalingar for 2004 skal haldast innanfor løyvingane gjeve i 2004 under kapittel 1760 Nyskaffing av materiell og nye bygg og anlegg.